

Rain Epler
Riigikogu

Teie: 09.01.2026 1-6/2025-103-3

Meie: 23.01.2026 1-6/2025-103-4

Kiri edastatud digitaalselt aadressil: riigikogu@riigikogu.ee

Vastused täiendavatele küsimustele seoses Elering AS-le tehtud ettekirjutusega

Lugupeetud härra Epler

Täname Teid päringu eest. Järgnevalt vastame Teie poolt esitatud täiendavatele küsimustele seoses Elering AS-ile tehtud ettekirjutusega.

1. Tehniline ja faktiline alus

Palun selgitada, millistele konkreetsetele süsteemiohutuse argumentidele Elering menetluses tugines (sh kas ja millises osas viidati N-1 kriteeriumile, stabiilsuspiirangutele, pingekriteeriumidele, sagedusriskidele, termilistele piirangutele või reservivajadusele) ning millises ulatuses Konkurentsiamet leidis, et need ei ole pikaajaliste ülekandeõiguste (LTR/LTTR) piiramise aluseks Euroopa Liidu õiguse tähenduses. Palun esitada see hinnang üldisel tasandil, ilma ärisaladust avaldamata.

Konkurentsiamet tuvastas JAO (ingl *Joint Allocation Office*) keskkonnas avaldatud turuteadete¹ põhjal, et Elering AS (Elering) piiras alates 2025. aasta veebruarist igakuiselt ning korduvalt pikaajalisi ülekandeõiguseid (ingl *long-term transmission right*, lühendatult LTTR) Eesti–Läti pakkumispriirkondade piiril talitluskindluse piiridesse jäämise klausli alusel ehk Euroopa Komisjoni määruse (EL) 2016/1719² (edaspidi FCA määrus) artikli 53 lõike 1 alusel. Nord Pooli erakorraliste turuteadete platvormil³ avaldatud teadetes tõi Elering 2025. aastal, kuni kõnealuse ettekirjutuse tegemiseni, 34 korral piiramise põhjuseks plaanilised hooldustööd ning ühel korral rikke.

JAO on FCA määruse artiklite 48 ja 49 nõuete järgi kõikide Euroopa põhivõrguettevõtjate poolt loodud ühtne jaotamiskeskond (ingl *single allocation platform*, lühendatult SAP) piirkonnaülese võimsuse jaotamiseks forvardturul.

Eesti–Läti pakkumispriirkondade piiril antakse LTTR-id välja rahaliste ülekandeõigustena (ingl

¹ JAO turuteated Eesti–Läti pakkumispriirkondade piiril: <https://www.jao.eu/news?&textSearch=EE-LV>

² Kättesaadav: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/HTML/?uri=CELEX:02016R1719-20210315>

³ <https://umm.nordpoolgroup.com/#/messages?publicationDate=all&eventDate=custom&eventDateStart=2025-02-01&eventDateStop=2025-11-24&connections=EE-LV>

financial transmission rights, lühendatult FTR), optsioonide kujul.

FCA määruse artikli 53 lõike 1 järgi on kõikidel põhivõrguettevõtjatel õigus pikaajalisi ülekandeõigusi piirata talitluskindluse piiridesse jäämise tagamiseks ning artikli 53 lõike 2 järgi peavad põhivõrguettevõtjad selle pakkumispäiirkonna piiril, kus on pikaajalisi ülekandeõigusi piiratud, maksma piiratud ülekandeõiguste omajatele hinnavahe võrra hüvitist.

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2019/942⁴, millega asutatakse Euroopa Liidu energeetikasektori reguleerivate asutuste koostööamet (ACER), artikli 6 lõige 7 sätestab, et kui reguleerival asutusel tekib konkreetse juhtumi puhul raskusi Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) 2019/943 (Siseturumäärus) osutatud võrgueeskirjade ja suuniste kohaldamisega, võib reguleeriv asutus taotleda ACER-i arvamust. ACER konsulteerib komisjoniga ja esitab oma arvamuse kolme kuu jooksul alates taotluse saamisest.

28.01.2025 pöördus Konkurentsiamet ACER-i poole FCA määruses sätestatu tõlgendamise ja kohaldamisega, mis puudutab põhivõrguettevõtja tegevust FTR-ide piiramisel Soome–Eesti pakkumispäiirkondade piiril.

09.05.2025 esitas ACER Konkurentsiametile oma arvamuse nr 02/2025 (arvamus)⁵, kus toob kokkuvõtvalt välja järgmist:

LTTR-id Soome–Eesti pakkumispäiirkonna piiril jaotatakse FTR-idenä optsioonide kujul. FCA määruse artikli 33 järgi ei saa LTTR-ide omajad selliseid FTR-e optsioonide kujul füüsiliselt registreerida, kuid omajatel on õigus saada põhivõrguettevõtjalt rahalist hüvitist, mis võrdub järgmise päeva hinnavahega vastavalt FCA määruse artiklile 35. Seetõttu mõistab ACER, et põhivõrguettevõtjate FTR-idest tulenevad kohustused on ainult rahalised, mitte füüsilised.

See tähendab, et põhimõtteliselt toob FTR-ide jaotamine põhivõrguettevõtjatele kaasa rahalise kohustuse hüvitada FTR-ide omajatele järgmise päeva turu hinnavahega, kuid FTR-ide omajatel ei ole võimalust kasutada rahalisi ülekandeõigusi viisil, mis võiks mõjutada põhivõrgu füüsilist käitamist põhivõrguettevõtjate poolt. Arvestades optsioonide kujul esinevate FTR-ide füüsiliste omaduste puudumist Soome–Eesti pakkumispäiirkondade piiril, ei saa neil optsioonide kujul esinevatel FTR-idel juba põhimõtteliselt olla füüsilist mõju, mis võiks ohustada talitluskindluse piire.

Lisaks mõistab ACER, et FTR-ide jaotamisel Soome–Eesti pakkumispäiirkondade piiril ei ole võimalikku füüsilist mõju järgmise päeva võimsuse arvutamise protsessi kaudu, kuna komisjoni 24.07.2015 määruse (EL) 2015/1222, millega kehtestatakse võimsuse jaotamise ja ülekoormuse juhtimise suunised⁶ (edaspidi CACM määrus) artikli 20 lõike 2 kohane järgmise päeva võimsuse arvutamise metoodika Balti koordineeritud võimsusarvutuse alale⁷ ei võta kuidagi arvesse varem eraldatud LTTR-e. Järgmise päeva võimsuse arvutamise protsess, mille puhul võetakse arvesse seisakuid, võib asjaomase pakkumispäiirkonna piiril kaasa tuua koordineeritud netoülekandevõimsuse väärtused, mis on pikaajalise ajavahemiku jooksul jaotatust väiksemad. Olenemata võimsuse arvutamise tulemusest kohaldatakse LTTR-ide püsikindluse suhtes FCA määruse II jaotise 6. peatükis määratletud nõudeid. ACER ei tuvastanud optsioonide kujul esinevate FTR-ide võimalikku füüsilist mõju Soome–Eesti pakkumispäiirkondade piirile tulenevalt FTR-ide puhtalt rahalisest olemusest, ega muud võimalikku füüsilist mõju, mida FTR-id selle pakkumispäiirkonna piiril põhivõrgu toimimisele avaldaks. Seetõttu on ACER arvamusel, et FTR-e Soome–Eesti pakkumispäiirkondade piiril ei tohiks piirata, et tagada

⁴ Kättesaadav: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/HTML/?uri=CELEX:02019R0942-20250205>

⁵ Kättesaadav: [https://www.acer.europa.eu/sites/default/files/documents/Official_documents/Acts_of_the_Agency/Opinions/Opinions/ACER-Opinion-02-2025-FTR-force-majeure-\(FI-EE\).pdf](https://www.acer.europa.eu/sites/default/files/documents/Official_documents/Acts_of_the_Agency/Opinions/Opinions/ACER-Opinion-02-2025-FTR-force-majeure-(FI-EE).pdf)

⁶ Kättesaadav: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/HTML/?uri=CELEX:02015R1222-20210315>

⁷ Kättesaadav: <https://elering.ee/sites/default/files/public/Elektriturj/All%20Baltic%20CCR%20TSOs%20-%20CCM-LT.%20.pdf>

talitluskindluse piiridesse jäämine enne järgmise päeva püsikindluse kinnitamisaega vastavalt FCA määruse artiklile 53.

Põhivõrguettevõtjad võivad piirata LTTR-e kooskõlas FCA määruse artikli 53 lõikele 1 üksnes siis, kui eraldatud LTTR-id ohustaksid põhivõrgu talitluse talitluskindluse piiridesse jäämist enne järgmise päeva püsikindluse kinnitamisaega. Kuna Soome–Eesti pakkumispäirkondade piiril olevad FTR-id ei saa talitluskindlust mõjutada, ei tohiks neid FCA määruse artikli 53 lõike 1 kohaselt piirata.

Eesti–Läti pakkumispäirkondade piiril välja antavad FTR-id on oma olemuselt samad Eesti–Soome pakkumispäirkondade piiril välja antavatele FTR-idele⁸. Mõlemad LTTR-id antakse välja FTR optsioonide kujul ning on mõeldud baaskoormuse katmiseks.

Eeltoodu põhjal on Konkurentsiamet seisukohal, et arvestades optsioonide kujul esinevate FTR-ide füüsiliste omaduste puudumist Eesti–Läti pakkumispäirkondade piiril, ei saa neil optsioonide kujul esinevatel FTR-idel juba põhimõtteliselt olla füüsilist mõju, mis võiks ohustada talitluskindluse piire. Ka Eesti–Läti pakkumispäirkondade piiril välja antavad FTR-id on optsioonide kujul ning puhtalt rahalise olemusega, omamata võimalikku füüsilist mõju põhivõrgu toimimisele pakkumispäirkondade piiril.

Seega ei tohi Konkurentsiameti hinnangul Eesti–Läti pakkumispäirkondade piiril FTR-e piirata talitluskindluse piiridesse jäämise tagamiseks enne järgmise päeva püsikindluse kinnitamise tähtaega vastavalt FCA määruse artikli 53 lõikele 1.

2. Seos LTR-ide ja süsteemiohutuse vahel

Palun selgitada Konkurentsiameti seisukohta küsimuses, kas ja millisel juhul saab LTR/LTTR mahtude piiramine olla tehniliselt põhjendatav elektrisüsteemi ohutuse tagamisega ning miks Eleringi poolt kasutatud põhjendus sellesse raamistikku ei sobitunud. Tegemist on õigusliku ja metoodilise, mitte ärisaladusliku küsimusega.

LTTR-ide mahtude piiramine võib olla põhjendatav talitluskindluse piiridesse jäämise tagamiseks, kui need võivad omada füüsilist mõju põhivõrgu toimimisele ja/või ohustada põhivõrgu talitluskindluse piire. Vt küsimuse nr 1 vastus.

3. Ameti enda analüüs ja põhjendused

Palun kirjeldada Konkurentsiameti sisulist analüüsi selle kohta, millist mõju Eleringi tegevus avaldas hinnariski maandamise võimalustele ja hinnasignaalidele Eesti–Läti piiril. Kuna ettekirjutus on tehtud, peab selline analüüs eksisteerima ning selle üldine loogika ja järeldused on esitatavad ka ilma tundlikke andmeid avaldamata.

Kuna järelevalvemenetluse sisuks oli hinnata, kas Eleringi tegevus on kooskõlas FCA määruse artikli 53 lõikega 1, ei olnud Eleringi tegevuse mõju hindamine järelevalvemenetluse raames asjakohane, aga järgnevalt selgitame millist mõju Eleringi tegevus hinnariskide maandamise võimalustele ja hinnasignaalidele Eesti–Läti pakkumispäirkondade piiril avaldas.

FCA määruse artikli 53 lõike 2 alusel, kui põhivõrguettevõtjad piiravad talitluskindluse piiridesse jäämise tagamiseks pikaajalisi ülekandeõigusi, peavad põhivõrguettevõtjad selle pakkumispäirkonna piiril, kus on pikaajalisi ülekandeõigusi piiratud, maksma piiratud ülekandeõiguste omajatele hinnavahe võrra hüvitist.

FCA määruse artikli 54 lõike 1 järgi võivad põhivõrguettevõtjad seada pakkumispäirkonna piiril kõikidele pikaajaliste ülekandeõiguste omajatele nende õiguste piiramise korral vastaval kalendriaastal makstava koguhüvitise ülempiiri.

⁸ Kättesaadav: <https://elering.ee/sites/default/files/2022-09/Baltic%20CCR%20LTTR%20Regional%20Design%202022.pdf>

FCA määruse artikli 54 lõike 2 järgi ei tohi seatav ülempiir olla väiksem kui võimsusjaotustulu, mille põhivõrguettevõtjad saavad pakkumispriirkonna piiril vastaval kalendriaastal.

FCA määruse artikli 55 järgi, kui põhivõrguettevõtjad teevad ettepaneku kohaldada artiklis 54 osutatud ülempiiri, peavad nad koos koostama ülempiiri kasutamiseга seotud hüvitamiseskirja.

Balti koordineeritud võimsusalas⁹ välja antavate pikaajaliste ülekandeõiguste piiramise korral makstava koguhüvitise ülempiiri käsitleb asjaomaste põhivõrguettevõtjate poolt koostatud ja asjaomaste riiklike reguleerivate asutuste poolt kooskõlastatud dokumendi „Balti koordineeritud võimsusarvutusalala piirkondlik lisa ühtlustatud pikaajaliste ülekandeõiguste jaotamise eeskirjale“¹⁰ (jaotamiseskirja lisa) artikkel 4. Jaotamiseskirja lisa artikli 4 lõike 1 alusel rakendub hüvitise ülemmäär ainult jaotamiseskirja lisa artiklis 4 loetletud hinnapiirkondade piiridele. Jaotamiseskirja lisa artikli 4 lõike 2 järgi kohaldatakse Soome–Eesti pakkumispriirkondade piirile hüvitise ülemmäära, mis on sätestatud ühtlustatud pikaajaliste ülekandeõiguste jaotamise eeskirja (ingl *Harmonized Allocation Rules for Long-Term Transmission Rights*, lühendatult HAR) artikli 59 lõikes 3. Kuna jaotamiseskirja lisas ei ole Eesti–Läti pakkumispriirkondade piirile hüvitise ülemmäära seatud, ei avaldanud Eleringi tegevus mõju hinnariski maandamise võimalustele ega hinnasignaalidele Eesti–Läti pakkumispriirkondade piiril.

4. Menetluse ajatelg ja varasemad juhised

Palun täpsustada, millal ja millises vormis juhtis Konkurentsiamet Eleringi tähelepanu LTR/LTTR piiramise õigusvastasusele enne ettekirjutuse tegemist ning milliseid konkreetseid muudatusi Eleringilt oodati. Ajatelg ja ootuste kirjeldus ei ole käsitatav ärisaladusena.

Konkurentsiamet on oma seisukohta, et pakkumispriirkonna piiril ei tohi FTR-e piirata talitluskindluse piiridesse jäämise tagamiseks, kommunikeerinud Eleringile juba 09.07.2025 teise järelevalvemenetluse raames tehtud otsustes. Antud otsused on vastavalt avaliku teabe seaduse § 35 lõike 1 punktile 17 tunnistatud asutusesiseseks kasutamiseks mõeldud teabeks.

Konkurentsiamet tegi järelevalvemenetluse raames Eleringile 12.11.2025 ettekirjutuse hoiatuse, milles palus rikkumise ehk FTR-ide piiramise tuginedes FCA määruse artikli 53 lõikele 1 lõpetada hiljemalt 5 tööpäeva jooksul alates hoiatuse kättesaamisest.

24.11.2025 tegi Konkurentsiamet Eleringile ettekirjutuse, milles kohustas Eleringi lõpetama FTR-ide piiramist Eesti–Läti pakkumispriirkondade piiril FCA määruse artikli 53 lõike 1 alusel 5 tööpäeva jooksul ehk hiljemalt 01.12.2025.

5. Ettekirjutuse täitmise sisu

Palun selgitada, mida Konkurentsiamet sisuliselt peab silmas nõudega „viia tegevus kooskõlla Euroopa Liidu nõuetega“. Milliseid muudatusi Eleringi tegevuses, metoodikas või otsustusprotsessis ettekirjutus eeldab, et analoogseid rikkumisi tulevikus vältida?

Konkurentsiameti hinnangul ei tohi Eesti–Läti pakkumispriirkondade piiril kehtivate turukorralduslike põhimõtete järgi FTR-e FCA määruse artikli 53 lõike 1 alusel piirata ning amet kohustas Eleringi lõpetama FTR-ide piiramist Eesti–Läti pakkumispriirkondade piiril FCA määruse artikli 53 lõike 1 alusel. Vt üksikasjalikumalt kirjeldust küsimuse nr 1 vastuses.

Rikkumise lõpetamine ei eeldanud ega eelda muudatusi Eleringi metoodikates.

⁹ Balti koordineeritud võimsusarvutusalasse kuuluvad Eesti, Läti, Leedu, Poola, Soome ja Rootsi.

¹⁰ Kättesaadav: <https://elering.ee/sites/default/files/2022-09/Baltic%20CCR%20Regional%20Annex%202022.pdf>

6. JAO turuteadete sisuline kontroll järelevalves

Kas Konkurentsiamet kontrollis ettekirjutuse tegemisel ja/või eelnevas järelevalves konkreetseid JAO EE–LV suuna LTR/LTTR curtailment-teateid ning tuvastas nende taga olnud konkreetseid tehnilisi põhjused (milline „operational security limit“ ja milline võrgu-element/töörežiim)? Palun kirjeldada vähemalt metoodikat: kuidas ja milliste andmete abil selline kontroll tehti.

Konkurentsiamet kontrollis järelevalvemenetluse käigus FTR-ide piiramisi JAO keskkonnas avaldatud turuteadete¹¹ põhjal ning FTR-ide piiramise tehnilisi põhjuseid, kasutades selleks Nord Pooli erakorraliste turuteadete platvormil¹² avaldatud erakorralisi turuteateid. Iga erakorraline turuteade sisaldab infot selle kohta, milline vara ning tehtav töö piiramise põhjuseks toodi.

7. „Operational Security Limits“ tähenduse lahtikirjutus ameti hinnangus

Palun selgitada, kuidas Konkurentsiamet oma hinnangus sisustas JAO teadetes kasutatud standardpõhjenduse „Operational Security Limits“ ning kas amet eristas:

- a) juhtumeid, kus *curtailment* on EL-i reeglite järgi lubatav konkreetse aluse ja protsessiga, ning
- b) juhtumeid, kus Elering tugines lubamatule üldklauslile („normaalseisundi säilitamine“).

Talitluskindluse piirid on sisustatud Euroopa Komisjoni määruses (EL) 2017/1485¹³, millega kehtestatakse elektri ülekandesüsteemi käidueskiri (ingl *Guideline on Electricity Transmission System Operation*, lühendatult SOGL). SOGL-i artikli 25 lõike 1 järgi peab iga põhivõrguettevõtja määrama oma ülekandesüsteemi iga elemendi talitluskindluse piirid, võttes arvesse vähemalt SOGL-i artiklis 27 toodud **pinge piire**, SOGL-i artiklis 30 toodud **lühisvoolu piire** ning **voolutugevuse piire**, mis võtavad arvesse elementide soojusklasse ning lubatud ajutisi ülekoormusi.

Talitluskindlus on SOGL-i artikli 3 punktis 1 defineeritud kui ülekandesüsteemi võime säilitada normaalseisund või minna võimalikult kiiresti tagasi normaalseisundisse. Talitluskindlust iseloomustavad talitluskindluse piirid.

Normaalseisund on SOGL-i artiklis 3 punktis 5 defineeritud kui olukord, kus süsteem jääb talitluskindluse piiride piiresse N-olukorras ja pärast iga häiringute loetelus esitatud häiringut, võttes arvesse olemasolevate parandusmeetmete toimet. N-olukord on SOGL-is defineeritud kui olukord, kus ükski ülekandesüsteemi osa ei ole häiringu tõttu rivist väljas.

Kuna järelevalvemenetluse käigus tuvastatud juhtumite (st FTR-ide piiramiste) põhjendused viitavad samale FCA määruse artiklile ja lõikele, ei erinenud need teineteisest.

8. Alternatiivmeetmete kaalumine ja proportsionaalsus

Kas Konkurentsiamet kontrollis, kas Elering hindas *curtailment*-ide alternatiive (sh *redispatch*, vastumeetmed, muud süsteemihalduslikud lahendused) ning kas kärbeta maht oli konkreetse piirangu suhtes proportsionaalne? Palun esitada ameti järeldus ja põhjenduse skeem vähemalt üldisel tasandil.

Amet hindas järelevalvemenetluse raames, kas Eleringi tegevus on kooskõlas FCA määruse artikli 53 lõikega 1, sestap ei olnud piiramiste alternatiivide hindamine antud

¹¹ JAO turuteated Eesti-Läti pakkumispriirkondade piiril: <https://www.jao.eu/news/?&textSearch=EE-LV>

¹² <https://umm.nordpoolgroup.com/#/messages?publicationDate=all&eventDate=custom&eventDateStart=2025-02-01&eventDateStop=2025-11-24&connections=EE-LV>

¹³ Kättesaadav: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/HTML/?uri=CELEX:02017R1485-20210315>

järelevamenetluse raames asjakohane.

9. Läbipaistvus ja teavitamise ajastus

Palun selgitada, kas Konkurentsiamet hindas turuteadete avaldamise ajastuse vastavust turu läbipaistvuse ootustele, sh olukordi, kus teate avaldamine ei toimu sündmusega samas ajaraamis. Kui hindas, siis milline oli ameti järeldus ja kas see mõjutas ettekirjutuse põhjendusi või täitmise nõudeid.

Amet hindas järelevamenetluse raames, kas Eleringi tegevus on kooskõlas FCA määruse artikli 53 lõikega 1, sestap ei olnud turuteadete avaldamise ajastuse hindamine antud järelevamenetluse raames asjakohane.

10. Väljastatav teave koondatud kujul

Palun esitada (vajadusel asutusesiseseks kasutamiseks märgistatult või turvatud ruumis tutvumiseks) koondtabel või muu kokkuvõte, mis seoks 2025. aastal tehtud EE–LV LTR/LTTR *curtailment*’ide juhtumid vähemalt järgmiste andmetega:

- sündmuse kuupäev ja ajavahemik,
- *curtailment*’i maht,
- konkreetne määrav tehniline piirang (N-1 / stabiilsus / pinge / termiline / reserv / muu),
- piirav võrgu-element või töörežiim (üldistatud kujul, kui detail on tundlik),
- alternatiivmeetmed (kas kaaluti ja miks ei rakendatud).

Konkurentsiamet tugines FTR-ide piiramiste juhtumite hindamisel järelevamenetluses JAO veebilehel¹ ja Nord Pooli erakorraliste turuteadete platvormil³ avaldatud teabele 2025. aasta kohta. Eelnimetatud andmed on viidatud veeblehekülgedelt avalikult kättesaadavad.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Evelin Pärn-Lee

Peadirektor

Theodor Vegmann

theodor.vegmann@konkurentsiamet.ee